

Monumentnummer*: 531186

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 31 mei 2010
Kadaster deel/nr 82921/184

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Amsterdam Amsterdam Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Amsterdam Bos en Lommer

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Sloten Noord-Holland	D			5830
Sloten Noord-Holland	D			5829

Omschrijving**

Inleiding

De PASTORIE van de NH Opstandingskerk hoort tot het complex NH OPSTANDINGSKERK MET TRAP EN PASTORIE, dat als totaalontwerp tot stand is gekomen. De Opstandingskerk, bijgenaamd de 'Kolenkit', is een verdiepingskerk uit 1956 en staat in de Amsterdamse wijk Bos en Lommer. Het is de tweede van zes naoorlogse Nederlandse Hervormde kerken van de bekende architect en latere hoogleraar bouwkunde ir. Marius Duintjer. Duintjer zocht in zijn ontwerpen naar een middenweg tussen modernisme en traditionalisme (shake-hands). De kerkontwerpen van Duintjer weerspiegelen de gewijzigde opvattingen over de rol van de (Nederlandse Hervormde) kerk in de samenleving. Was de kerk aanvankelijk alleen bedoeld voor de eredienst, na de Tweede Wereldoorlog moest deze steeds nadrukkelijker ook een sociaal-maatschappelijke functie gaan vervullen. Door de gewijzigde functies verandert ook de vormgeving. De traditionele typologie van toren(s) en een schip wordt steeds meer verlaten. De eerste twee kerken van Duintjer, de Kruiskerk in Amstelveen en de Opstandingskerk (Kolenkit) in Amsterdam Bos en Lommer, hebben nog deze traditionele indeling en worden wel de 'kathedraalkerken' genoemd. De andere vier, waaronder de Thomaskerk in Zeist, staan als 'bungalowkerken' bekend. De Opstandingskerk werd gebouwd in 1956. Het was het eerste gebouw in dit deel van de wijk Bos en Lommer. Door de vrije ligging, de hoogteverschillen in en om het gebouw en vooral de bijzondere toren, was de kerk prominent aanwezig en groeide uit tot het icoon van de wijk. De bijnaam 'Kolenkit', omdat de toren daar sprekend op leek, kreeg landelijke

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bekendheid. Functioneel weerspiegelt de kerk de veranderde opvatting over de rol van de kerk in de samenleving. De kerk wilde naast een religieuze ook een maatschappelijke rol vervullen, als ontmoetingsplek voor de vele jonge gezinnen uit de buurt. Duintjer hield nog vast aan de typologie van een traditionele kerk met toren, maar bouwde onder de kerkzaal een souterrain, waarin een wijkcentrum werd gevestigd. De naastgelegen en tot het ontwerp behorende PSATORIE werd veelzeggend met beide verdiepniveaus verbonden. Duintjer ontwikkelde zich tot een belangrijk architect van ondermeer kerken, bedrijfsgebouwen en ziekenhuizen. De Opstandingkerk / Kolenkit kreeg veel binnen- en buitenlandse aandacht. De kritieken waren over het algemeen zeer lovend. De kerk is het icoon van Bos en Lommer, ook al is de zeer prominente en van verre herkenbare ligging grotendeels teniet gegaan door hoogbouw in het kader van een grootscheepse herstructurering van de wijk. Wel bewaard gebleven zijn de diverse trappen en bordessen, die de hoogteverschillen aan de west- en noordzijde van kerk en pastorie overbruggen. Aan de oostzijde ligt een eenvoudig plantsoen dat de ovale plattegrond van de kerk annex wijkcentrum volgt en is voorzien van het oorspronkelijke hekje.

Omschrijving

De PASTORIE van de NH Opstandingskerk, bijgenaamd de 'Kolenkit' uit 1956 naar ontwerp van ir. M. Duintjer, is aan de noordzijde van de kerk vastgebouwd. Het pand heeft een rechthoekige plattegrond en is twee verdiepingen hoog onder een plat dak. Het is opgetrokken uit dezelfde materialen als de kerk, namelijk beton en staal met buitenmuren van rode baksteen in Vlaams metselverband. De oost- en westgevelgevel zijn op de verdieping voorzien van een glaswand. De pastorie heeft entrees op verschillende niveaus, aan zowel de west- als oostzijde van de kerk. Een iets verlaagd tussenlid met blinde gevels verbindt de pastorie ook via het interieur met beide niveaus van de verdiepningskerk (kerkzaal op de begane grond en wijkcentrum in het souterrain).

Waardering

De PASTORIE van de NH Opstandingskerk, bijgenaamd 'Kolenkit', te Amsterdam, maakt deel uit van totaalontwerp van verdiepningskerk met kerkzaal, wijkcentrum, trap en pastorie naar ontwerp van ir. M. F. Duintjer uit 1956 en is van algemeen belang als essentieel toonbeeld van vroege Wederopbouw, uit oogpunt van architectuurhistorie, stedenbouwkunde en cultuurhistorie:

- als onlosmakelijk onderdeel van de tweede en bekendste van de zes kerkontwerpen voor Nederlandse Hervormde kerken waarmee architect ir. Marius Duintjer vanwege de uitzonderlijke vormgeving en typologie (verdiepningskerk) in binnen- en buitenland bekendheid verkreeg;
- als gaaf bewaarde pastorie, die inspeelt op de hoogteverschillen in en rond de kerk en vanaf elk niveau van binnen- en buitenaf bereikbaar is; - vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm, gevelindeling, kleurstelling en detaillering, die aansluit bij het geheel van kerk en wijkcentrum;
- als weerspiegeling van de veranderende rol van de kerk in de samenleving door de combinatie van functies voor zowel de eredienst als wijkcentrum in één gebouw, waarbij de pastorie veelzeggend fysiek met beide functies verbonden is.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerkelijke dienstwoning

Functie

Pastorie(F)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument